

บทคัดย่อ

บทคัดย่อคุณฐิณีพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
 ความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรคุณฐิบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและพัฒนาชนบท

ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของชาวม้งในจังหวัดเชียงใหม่

โดย

นางสาววันทนีย์ จันทร์เอี่ยม

กุมภาพันธ์ 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. เทพ พงษ์พานิช

ภาควิชา/ คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการ
 แก้ไขปัญหาเสพติด องค์กรประกอบและบริบททางสังคม วัฒนธรรมของชุมชนที่ส่งผลต่อความ
 เข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด และเสนอแนวคิดโครงสร้างองค์กรชุมชนที่
 เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดของชาวม้งในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
 (qualitative research) เก็บข้อมูลในพื้นที่ชุมชนชาวม้งในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีองค์กรชุมชนดำเนินการ
 แก้ไขปัญหาเสพติดได้ผลสำเร็จ จำนวน 1 แห่ง และในพื้นที่ ซึ่งมีองค์กรชุมชนดำเนินการแก้ไขยังไม่
 เป็นผลสำเร็จอีก จำนวน 1 แห่ง ด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์แบบไม่
 เป็นทางการและสัมภาษณ์ระดับลึก (indepth interview) ตลอดจนการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่
 เกี่ยวข้อง ใช้เวลารวบรวมข้อมูลในภาคสนาม เป็นเวลา 1 ปี 2 เดือน นำข้อมูลที่ได้มาแยกแยะประเภท
 ข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์ และนำเสนอด้วยการบรรยายในเชิงของการเป็น
 เหตุเป็นผล

ผลการวิจัยพบว่า ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของ
 ชาวม้งในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีภูมิปัญญาท้องถิ่น และประยุกต์ภูมิปัญญาเหล่านั้นมาใช้ในการแก้ไขปัญห
 ยาเสพติด
2. มีการจัดการองค์กรชุมชนด้วยตนเอง
3. มีกระบวนการและเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด

4. ผลการดำเนินงานขององค์กรชุมชนเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน ทุกคนในชุมชนเฝ้าระวังชุมชนของตนเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง

สำหรับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของชาวม้งในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น ประกอบไปด้วย

1. องค์ประกอบด้านบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งได้แก่ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนที่รุนแรง การมีจิตวิญญาณชุมชนและการมีลักษณะร่วมกันของชุมชน

2. องค์ประกอบด้านองค์กรชุมชน ซึ่งได้แก่ การกำเนิดและพัฒนาการขององค์กร ที่มีพื้นฐานจากความเดือดร้อนร่วมกัน มีการทำประชาพิจารณ์ หาทางแก้ไขร่วมกัน มีโครงสร้างขององค์กรอย่างง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน แบ่งงานกันตามความถนัด ออกกฎกติกาตนเอง โดยใช้มาตรการทางสังคมกดดันเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคล ผู้นำเป็นที่ยอมรับและแก้ไขข้อขัดแย้งโดยวิธีเผชิญหน้า เปิดเผยข้อมูลร่วมกัน ทำเรื่องที่ปกปิดให้เปิดเผย

ส่วนแนวคิดโครงสร้างองค์กรชุมชนที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของชาวม้งในจังหวัดเชียงใหม่ นั้นพบว่ามีลักษณะดังนี้

1. ต้องสร้างกระแสความคิดให้ชุมชน มองเห็นความสำคัญของปัญหาด้วยตนเอง จากความเดือดร้อนที่มาจากยาเสพติด เกิดความรู้สึกเพื่อชุมชน และมองเห็นความสำคัญของการมีลักษณะร่วมกันของชุมชน ซึ่งจะทำให้เกิดพลังในการแก้ไขปัญหาชุมชน

2. ต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม หรือองค์กรด้วยวิธีการจัดประชาพิจารณ์ (public hearing) ในการแก้ไขปัญหาที่เดือดร้อนร่วมกัน ใช้มาตรการทางสังคมมาสนับสนุนในการออกกฎ ระเบียบร่วมกัน ให้โอกาสผู้นำโดยธรรมชาติและผู้กระทำผิดกลับใจเข้าร่วมงาน ทำให้องค์กรมีข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน เกิดประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

3. ต้องสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในองค์กรชุมชน โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการประยุกต์เข้ามาแก้ไขปัญหา ยาเสพติด มีการจัดการองค์กรชุมชนด้วยตนเอง มีการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ด้านปัญหา ยาเสพติด และผลงานขององค์กรชุมชนเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน คือ ผู้ติดยาเสพติดในชุมชนได้รับการบำบัดรักษาและหายขาดจากยาเสพติด ไม่มีผู้ติดยาเสพติดรายใหม่ในชุมชน ไม่มีการผลิต การค้าขาย จำหน่ายแจกยาเสพติดในชุมชน และผู้คนในชุมชนพร้อมกันเฝ้าระวังให้ชุมชนของตนเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง